

UNGE STEMMER

Et valgfag om demokrati og medborgerskab for 7.-9. klasse på Arbejdmuseet

ARBEJDMUSEET

Redaktion

Ane Riis Svendsen, skoletjenesten på Arbejdermuseet
Ulla Hinge Thomsen, kommunikationsrådgiver

Grafisk design

Ida Sejlund, another day at the office

Tryk

PE-offset

Foto

Forside og bagside: Henriette Bonde

s. 04-05: Jacob Thorek, Arbejdermuseet

s. 07: Henriette Bonde

s. 08: Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv

s. 09: Henriette Bonde

s. 10: Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv

s. 12: Jacob Thorek, Arbejdermuseet og
Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv

s. 13, 16, 18, 19, 21: Henriette Bonde

s. 22, 23, 24, 25: Ane Riis Svendsen, Arbejdermuseet

Økonomisk støtte fra

"JEG HAR
LÆRT
AT
TÆNKE
STORT."

(UNGE STEMME, 2015)

UNGE STEMME SKAL HØRES

Danske unge er de mest kompetente demokrater i verden. De ved meget og har et højt engagement. Alligevel tror næsten halvdelen af dem, 48 procent, ikke, at de har holdninger, der er værd at lytte til. De unge mangler simpelthen politisk og demokratisk selvtillid.

Valgfaget Unge stemmer er et forløb, der klæder eleverne på til ikke blot at forstå det samfund, de lever i, men også at tage ordet og ytre sig. Faget styrker elevernes

kompetencer til aktivt medborgerskab og kritisk stillingtagen.

Unge stemmer er udviklet af Arbejdermuseet, der har en årelang tradition for at være 'demokratisk opdragelsesanstalt'. Her, i arbejderens første forsamlingsbygning, lærte arbejdere at begå sig i demokratiet, sætte dagsordenen og ændre livsforholdene i deres eget liv og i solidaritet med andre. Den tradition for demokratisk uddannelse er vi stolte over at

fortsætte. Fordi vi tror på, at alle stemmer skal høres – også de unge.

Hæftet, du sidder med i hånden, beskriver, hvad valgfaget Unge stemmer indeholder, hvad det kræver af elever og lærere, og hvordan du og dine elever kan blive en del af det.

Velkommen til Unge stemmer!

HVAD UNGE STEMME ER

Unge stemmer er et nyudviklet valgfag, der skal bruges som supplement eller alternativ til skolernes eksisterende valgfagstilbud. Faget har sine egne læringsmål, sin egen læseplan og sit eget indhold, som dog alt

sammen er udviklet med udgangspunkt i folkeskolens formål og i tilknytning til læringsmålene for fagene historie, samfundsfag og dansk. Faget forener således en læringsmålsorienteret og dan- nelsesteoretisk didaktik.

I det følgende præsenteres fagets formål, læringsmål og læseplan samt fagets indholdsmæssige opbygning.

Christiania, Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv

FORMÅL

STK. 1

Eleverne skal i faget Unge stemmer udvikle demokratisk selvtillid, så de får mod på at hæve deres stemme i offentligheden og tage del i den demokratiske debat.

STK. 2

Eleverne skal i faget Unge stemmer opnå viden og færdigheder, der giver dem kompetence til aktiv demokratisk deltagelse.

STK. 3

Eleverne skal i faget Unge stemmer inspireres til kritisk stillingtagen og personlig værdisafklaring.

FAGETS TRE FASER

For at opnå disse formål er faget inddelt i tre faser, der hver knytter sig til arbejdet med et kompetenceområde, i fagene historie, samfundsfag og dansk.

1.

HISTORIEN INSPIRERER

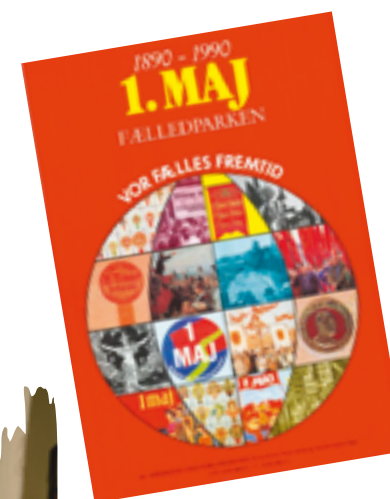
I første fase arbejdes med kompetenceområdet demokratisk deltagelse. Her tages der udgangspunkt i den historiske læring og bevidsthed. Museets emneområde inddrages og belyses gennem undervisning i udstillingerne og inddragelsen af arkivalier og kilder fra bibliotek og arkiv. Eleverne

lærer om sociale forandringer, politiske bevægelser og forskellige udtryksformer. I denne fase inddrages også aktuelle samfundsdebattører, kunstnere og andre relevante personer og eksempler. Eleverne får en historisk bund at stå på, der set i lyset af nutiden skaber forudsætninger for at gå ind i det videre arbejde med selv at sætte dagsorden. Eleverne inspireres af historien og oplever, hvordan mennesker er historieskabte og -skabende, og det sætter dem i stand til at sætte forventninger til deres egen nutid og fremtid.

2.

VÆRKTØJSKASSEN FYLDES OP

I anden fase arbejdes med kompetenceområdet projektudvikling. Her skal eleverne forberede sig på at udføre egne projekter ved at tilegne sig og arbejde med metoder og innovative, projektorienterede værktøjer. Det vil give dem forudsætningerne for at udføre deres egne aktioner i tredje fase. Det er også i denne fase af valgfaget, at den mulige kobling til elevernes erfaringer omkring innovationsprocesser og projektopgaven kommer i spil. Udskolings elever arbejder i høj

grad med projektorienteret innovativ undervisning, og vil i denne sammenhæng kunne udnytte viden om disse processer og arbejdsformer, som en naturlig kobling mellem skolen og valgfaget. Til sammen skal disse processer og tilegnelsen af værktøjer lede frem til mindre afprøvninger og modeller. Det kan være, at de skal udføre voxpops og pitching og argumentationsopbygning af deres ideer for andre eller lave skitser til deres plakater, bannere eller andet. Disse afprøvninger er alle forløbere for elevernes endelige aktioner.

3.

ELEVERNES EGNE AKTIONER

Kompetenceområdet formidling og kommunikation er i fokus, når eleverne i fagets sidste fase selv skal udvælge en udfordring eller et potentiale i samfundet, som de vil gøre opmærksom på gennem en aktion i det offentlige rum. Eleverne vælger, med inspiration fra de foregående faser, selv indhold og form. I hele denne fase er der fokus på facilitering af elevernes processer gennem formativ feedback og en stærk sammenhæng mellem indhold, aktiviteter og mål.

Aktion skal forstås bredt, den behøver ikke være udadvendt. Det er vigtigt, at der er andre deltagelsesformer for eleverne, så vi differentierer tilgangen til målet om at fremme elevernes demokratiske deltagelse.

FOKUS PÅ PROCES, IKKE PRODUKT

Samlet for elevernes læring i forløbet er, at det er processen i udviklingen af de demokratiske kompetencer, der er i fokus, frem for det endelige produkt. I alle tre faser er der en demokratisk pædagogisk tilgang, hvor der ikke kun undervises i demokrati, men også *med* demokrati. Det betyder for eksempel, at eleverne uanset de emner og dagsordner, de væl-

ger at tage op, vil blive støttet og udfordret til at se flere perspektiver på den samme sag. Det er en vigtig didaktisk pointe, når formålet for faget er at forene den læringsmålsorienterede og den dannelsesteoretiske didaktik. Den demokratiske pædagogik kræver i øvrigt en særlig opmærksomhed på elevernes urørlighedszone. De skal ikke tvinges til at have

meninger, idet de kognitivt er i en naturlig 'vildrede', en identitets- og holdningsudvikling. Hele forløbet afsluttes med en evaluering, hvor der samles op på forløbes tre faser.

LÆSEPLAN

Denne læseplan er tænkt som en vejledende oversigt til inspiration og som udgangspunkt for det samarbejde, der indgår i udbuddet af det konkrete undervisningsforløb. Den giver et indblik i de muligheder, der er, men det konkrete valg af indhold, arbejdsform og produkt sker altid i samarbejde med den enkelte lærer.

Indhold

- Eleverne møder eksempler på, hvordan andre mennesker til andre tider har deltaget i demokratiet.
- Eleverne møder, indgår i og udvikler selv relevante værdidiskussioner, der har relevans for unge i dag. Værdidiskussionerne skal bruges som inspiration til at eleverne selv udvikler ideer til

diskussioner, de ønsker at fremme.

Den formative evaluering

Den enkelte elev bliver evalueret med henblik på, hvordan vedkommende kan videreudvikle sine kompetencer. Evalueringen sker løbende i undervisningen.

Se *emu.dk*

- Eleverne møder og diskuterer forskellige demokratiske syn, der gør dem i stand til at identificere vigtige træk i et demokratisk samfund.

Arbejdsformer

- Eleverne arbejder med projektarbejdsformen, hvor eleverne selv definerer projektmål og skaber et personligt udtryk.
- Eleverne arbejder med innova-

tive kompetencer, når de gennem faciliterede processer skal samarbejde og skal forholde sig kritisk, kreativt og handlingsrettet.

Produkter

- Eleverne går selvstændigt ud og formidler et budskab i det offentlige rum uden for skolens rammer.
- Eleverne udfører aktioner, der for eksempel kan tage form af happenings, samtalesaloner, oplysningskampagner og begivenheder på sociale medier.

**"SELVOM MAN GÅR I 7, 8 OG 9,
SÅ KAN MAN GODT LAVE NOGET,
DER FUNGERER ALLIGEVEL."**

(UNGE STEMME, 2015)

HVAD UNGE STEMME KRÆVER AF LÆREREN

Unge stemmer er ikke et statisk forløb, men i høj grad et fag, som museet og den enkelte lærer færdigudvikler og afvikler i fællesskab. De beskrevne faser i forløbet danner udgangspunkt for opbygning, udvikling og tilrettelæggelse af det enkelte forløb, men læseplanen udfyldes og planlægges i samarbejdet mellem læreren og museumsunderviseren.

Denne måde at arbejde på ser vi på museet som en fordel for

læreren og for elevernes læring, idet den giver mulighed for at skabe et valgfag, der tager højde for den enkelte elevgruppes forudsætninger og behov. Samtidig gør samarbejdet det muligt, at der skabes overførsel (transfer) mellem det, der sker i skolen og på museet. Det sker blandt andet, når eleverne i klassen dykker yderligere ned i det emneområde, der optager dem, eller når læreren kobler de forskellige pædagogiske

metoder til tilsvarende metoder, der bruges i forbindelse med projektopgaven eller i forbindelse med skabelsen af kulturprodukter i eksamensøjemed. Faget får på den måde en tæt kobling til elevernes øvrige skolearbejde.

"DERFOR UDBYDER ARBEJDERMUSEET VALGFAG"

Ane Riis Svendsen, undervisnings- og udviklingsansvarlig, skoletjenesten, Arbejdermuseet:

Hvorfor udbyder Arbejdermuseet et valgfag som Unge stemmer?

I de sidste tre år har skoletjenesten arbejdet med at integrere museets og forsamlingsbygningens historie, de mange fortællinger og genstandsfeltet som et fundament for al undervisning på Arbejdermuseet. Vi har skabt møder og undervisning, hvor eleverne får historiske perspektiver på deres eget liv på samfundsrelevante udfordringer. Formålet er, at styrke elevernes oplevelse af handlemuligheder i forhold til at påvirke deres eget liv, egen samtid og fremtiden. Valgfaget Unge stemmer er et af disse tiltag, der skal styrke elevernes demokratiske selvtillid.

Hvilke særlige forudsætninger har Arbejdermuseet for at lære elever om demokrati?

Når man træder ind gennem porten til museet, træder man ind i en historisk tidslomme, Arbejder-

nes Forsamlingsbygning fra 1879. I forsamlingsbygningen har generation efter generation diskuteret samfundsmæssige udfordringer, udviklet deres demokratiske kompetencer og mødt kunst og kultur i alle mulige afskygninger.

Hvordan kan et museum som Arbejdermuseet bidrage til lærernes almindelige undervisning?

Vi ønsker, at lærerne bruger vores undervisningstilbud som et supplement til den daglige undervisning. Derfor udvikles undervisningen altid i tæt samarbejde med elever, lærere og samarbejdspartnere og understøtter de til enhver tid gældende lære- og læseplaner for grundskole og ungdomsuddannelser.

Hvad håber I, at eleverne får ud af valgfaget?

At de får styrket deres demokratiske selvtillid gennem arbejdet med fortiden, nutiden og fremtiden i et demokratisk pædagogisk læringsrum.

Ane Riis Svendsen
Undervisnings- og udviklingsansvarlig, Skoletjenesten.

FORSKER: "DET VIGTIGSTE ER DEN DEMOKRATISKE PÆDAGOGIK"

Lektor, ph.d.
Leon Dalgas Jensen, UCC

I foråret 2015 fulgte en gruppe forskere fra UCC det allerførste hold Unge stemmer med henblik på at udvikle faget. Lektor, ph.d. Leon Dalgas Jensen stod i spidsen for forskningen og fortæller her, hvordan den foregik, og hvad forskerne kom frem til.

Af Ulla Hinge Thomsen, journalist.

Hvorfor fulgte I faget Unge stemmer?

Arbejdermuseet kontaktede UCC, fordi de havde et pilotprojekt med et valgfag, der skulle fremme

unges demokratiske selvtillid. De ønskede, at vi som forskere undersøgte, hvordan de beskrev faget og gennemførte undervisningen. Forskningen skulle bidrage til at udvikle fagets indhold og didaktiske metoder. Det var det, vi skulle holde fokus på i forskningen.

Hvordan greb I det an?

Vi så dels på fagets skriftlige materiale – undervisningsplaner, fagbeskrivelse og så videre – dels observerede vi konkret undervisning, og endelig havde vi drøftelser med underviserne før, under og efter, hvor vi både fik deres perspektiver og selv bidrog med vores observationer. Vi inddrog altså underviserne som medforskere.

Hvad betyder det, at I forsøgte med den metode?

Den viden, vi skaber, skal være direkte brugbar for underviserne, og det opnår vi bedst på denne måde. Men det er stadig os som forskere, der har konklusionsmagten. Hvis underviserne fx havde et ønske om at revidere det, de havde

sagt, fordi de var blevet klogere, løste vi det ved, at de fik en kritisk stemme senere i rapporten, men vi tillod ikke 'redigering'.

Hvad var det vigtigste, I observerede?

Først og fremmest, at selve pædagogikken skal være demokratisk. Når man opfordrer unge til at tage stilling, skal man kunne rumme, at de gør det. Der skal være en reflekterende, åben og demokratisk samtale, og det var der. Elevernes udsagn blev både lyttet til med respekt og udfordret med modsyn. Derudover så vi, at de unge lavede aktioner med tydeligt engagement og energi. Endelig fik de unge et konkret metodisk håndværk til at lave projekter.

Var der noget, som kunne fungere bedre?

Nogle gange blev det meget proces- og aktivitetsorienteret, og eleverne mistede fokus på, hvad de var i gang med at lære. Det er vigtigt, at eleverne udvikler en forståelse af deres egen læ-

ringsproces, men på den anden side er det også vigtigt, at de inviteres ind i et aktivitetsflow. Vi problematiserede også, om de kompetencer, eleverne opnåede i forløbet, kunne understøtte andre former for demokratisk deltagelse end den aktionsorienterede.

Hvilke anbefalinger endte I med at komme med til faget?

Vi gav et konkret forslag til, hvordan valgfaget kunne beskrives korrekt, så det levede op til bekendtgørelsen, samt et forslag til, hvordan underviserne kunne støtte fokus på læringsmål. Vi pegede også på

betydningen af den demokratiske dialog i undervisningen. Der kan være en risiko ved i den grad at opfordre eleverne til personlig stillingtagen og aktiv handling. Det skal afbalanceres med respekt for deres ret til at være i vildrede og tvivle.

UNGE STEMME I PRAKSIS – SÅDAN KOMMER DIN KLASSE MED

Her får du svar på de oftest stillede spørgsmål – og du er altid velkommen til at kontakte os, hvis du har andre!

Hvor og hvordan foregår samarbejdet og faget?

I indgår som skole og med en fast udvalgt valgfaglærer et partnerskab med museet omkring tilpasning og udvikling af det konkrete forløb til eleverne. Dette tager typisk et par planlægningsmøder alt efter lærerens kendskab til museet samt længden og omfanget af forløbet. Undervisningen foregår derefter på museet, i byrummet og på skolen.

Hvad er fagets omfang?

Der afsættes mellem 30 og 60 timer til faget, alt efter længden og omfanget af faget.

Hvad koster det at deltage?

Prisen for det enkelte valgfag er variabel og aftales i forbindelse med indgåelsen af det enkelte partnerskab.

Hvordan kan faget bookes?

Ved at kontakte museets læringsenhed:
booking@arbejdmuseet.dk

Hvornår skal bookning ske?

Senest seks måneder før opstart.

Hvordan kan jeg få mere at vide?

Du er altid velkommen til at kontakte Arbejdmuseets læringsenhed og du kan også se denne film fra 2015, der følger det første hold Unge stemmer:
([søg: Youtube](#) → [Unge stemmer, et valgfag, Arbejdmuseet](#))

"JEG HAR
LÆRT,
HVORDAN
MAN
LAVET ET
PROJEKT."

(UNGE STEMME, 2015)

"JEG SYNES IKKE, DET ER FAIR, AT DER ER NOGEN, DER SKAL LEVE UNDER DE VILKÅR, DE GØR!"

Asylgruppen

Kom til samtalesalon på Arbejdermuseet. Vi ønsker at sætte fokus på solidaritet med asylansøgere i Danmark. Kom og sig din mening, og deltag i debatten om asyl i Danmark. Vi serverer kaffe og kage. Hilsen Therese, Laura og Thea fra "Unge stemmer", et valgfag om demokratisk deltagelse for 7.-9. klasse.

ASYLGRUPPEN

"VÆR DIT EGET IDEAL!"

IDEAL

Vi er en gruppe bestående af fire piger, som forsøger at sætte fokus på mediernes indflydelse på unge kvinders selvopfattelse og selvværd. Vi har i samarbejde med skoletjenesten på Arbejdermuseet har vi udviklet et projekt, som ikke kun

har til formål, at oplyse folk om det stigende problem, men vi håber i høj grad også på at kunne skabe debat. Vi vil stå ved Rundetårn fra kl. 12-17. Her vil vi dele materiale ud og debattere med forbi-passerende.

FORSKELLIGHED ER EN RET

Vi er fire 14-årige piger fra 8. klasse, der kommer fra valgfaget Unge stemmer på Arbejdermuseet. Vi arbejder på et projekt om ligestilling mellem alle borgere i Danmark, med fokus på køn, seksualitet og etnisk baggrund. Vores budskab er, at alle skal dømmes på deres kompetencer i stedet for eksempelvis udseende, og ingen skal diskrimineres. Vi laver en kampagne, som skal oplyse

og altså give viden til befolkningen, især unge, om hvilke problemer, der er i forhold til diskrimination, fordomme m.m. i Danmark.

Vi vil stå ved Starkespringvandet fra kl. 15-18. Her vil vi dele materiale ud og debattere med forbipasserende.

Følg os på Instagram:
FORSKELLIGHED_ER_EN_RET

**"ALTSÅ, ALLE HAR RET TIL AT VÆRE
FORSKELLIG OG SKILLE SIG UD ... UDEN
AT BLIVE NEDGJORT ELLER SET SKÆVT
TIL ... MAN HAR LOV TIL AT UDTRYKKE
SIG, SOM MAN VIL."**

**"ALT FOR MANGE UNGE UNDER 25
ENDER I RKI-REGISTERET. DET ER DET,
VI VIL SÆTTE EN STOPPER FOR!"**

Vi vil gerne fokusere på, at det er vigtigt at have styr på sin økonomi. Derfor har vi lavet en kampagne, der både er humoristisk og oplysende på samme tid. Vi vil ikke være belærende.

Mandag og tirsdag kører vi ud med vores kampagne på Randersgade Skole og Vibenshus Skole. Her vil vi deltage i 9. klassernes samfundsfagsundervisning.

HOLD STYR PÅ DIN ØKONOMI

HENVISNINGER

Læs mere om Arbejdermuseet:

→ Arbejdermuseet.dk

Læs rapporten:

Unge stemmer -et valgfag 2016

→ Ucc.dk

Se filmen på Youtube, søg på:

Unge stemmer -et valgfag, 2015.

Arbejdermuseet

Læs om unge og demokrati:

Demokrati -unges politiske aktivitet,

DUF, 2013

→ Duf.dk

Hvordan bedømmer man innovative kompetencer i undervisningen?

→ emu.dk/hvordan-bedømmer-man-innovative-kompetencer-i-undervisningen

Valfagsbestemmelser:

→ uvm.dk/Uddannelser/Folkeskolen/Fag-timetal-og-overgange/Udskoling/Valgfag

EN STOR TAK TIL

- Eleverne fra Unge stemmer, 2015. Kraftverket for at deltage i udviklingen af faget, og særligt Sif Zacharissen og Nana Friis Madsen for at under-vise på hold 2015. Forvandlerende Fortællinger for inspirerende workshop med eleverne og Jonathan Slyngborg for at lave en film, der fangede stemningen.
- Flemming Schultz, lærer på Vesterdal Efterskole for deltagelse i faget med sig selv og elever samt den efterfølgende medudvikling af faget. Pro-eleverne fra Vesterdal Efterskole årgang 2014/2015, både for deres elev-elev-sparring med Unge stemmer, 2015 og for deres fantastiske tilføring af energi.
- Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv, særligt Michella Jensen, Dorte Ellesøe Hansen og Henning Grelle, der har været uvurderlige i fremskaffelsen af materiale fra samlingerne.

- UCC's Leon Dalgas og Lennart Ravnhardt for følge-forskning, sparring og inspirerende samtaler og diskussioner undervejs. Rodney Jørgensen, lærer på Den Classenske Legatskole for deltagelse i de efterfølgende pilotprojekter og sparringen undervejs.
- Claus Detlefsen og Vibeke Hetmar for følgefor-skning og efterfølgende inspirerende analyser, sparring og samtaler. Kollegerne på Arbejder-museet, særligt Maj Laasholdt for deltagelse og sparring undervejs og Linda Nørgaard Andersen for uvurderlig tilstedevær i alle dele af udviklingsprocessen.
- Skoletjenesten, særligt i udviklingen af konferencen "Dannelse på kulturinstitutioner", afholdt d. 10.11.16.
- Slots- og Kulturstyrelsen for økonomisk støtte.

ARBEJDERMUSEET